

I. Hướng dẫn giải phần Nhận xét Luyện từ và câu SGK Tiếng Việt 5 tập 2 trang 76**Câu 1 (trang 76 sgk Tiếng Việt 5)**

Các câu trong đoạn văn sau nói về ai? Những từ ngữ nào cho biết điều đó?

Đã mấy năm vào Vương phủ Vạn Kiếp, sống gần Hưng Đạo Vương, chàng thư sinh họ Trương thấy Ông luôn điềm tĩnh. Không điều gì khiến vị Quốc công Tiết chế có thể rối trí. Vị Chủ tướng tài ba không quên một trong những điều hệ trọng để làm nên chiến thắng là phải cố kết lòng người. Chuyển này, Hưng Đạo Vương lại kính cùng nhà vua dự Hội nghị Diên Hồng. Từ đấy, Ông sẽ đi thẳng ra chiến trận. Vào chốn gian nguy, trước vận nước ngàn cân treo sợi tóc mà Người vẫn bình thản, tự tin, đỉnh đạc đến lạ lùng.

Theo LÊ VÂN

Trả lời:

- Các câu trong đoạn văn trên nói về Hưng Đạo Vương Trần Quốc Tuấn.
- Các từ ngữ cho em biết điều đó: Hưng Đạo Vương; Quốc Công Tiết chế; chủ tướng tài ba, ông, Người...

Câu 2 (trang 76 sgk Tiếng Việt 5)

Vì sao có thể nói cách diễn đạt trong đoạn văn trên hay hơn cách diễn đạt trong đoạn văn sau đây?

Đã mấy năm vào Vương phủ Vạn Kiếp, sống gần Hưng Đạo Vương, chàng thư sinh họ Trương thấy Hưng Đạo Vương luôn điềm tĩnh. Không điều gì khiến Hưng Đạo Vương có thể rối trí. Hưng Đạo Vương không quên một trong những điều hệ trọng để làm nên chiến thắng là phải cố kết lòng người. Chuyển này, Hưng Đạo Vương lại kính cùng nhà vua dự Hội nghị Diên Hồng. Từ đấy, Hưng Đạo Vương sẽ

đi thẳng ra chiến trận. Vào chốn gian nguy, trước vận nước ngàn cân treo sợi tóc mà Hưng Đạo Vương vẫn bình thản, tự tin, đĩnh đạc đến lạ lùng.

Phương pháp giải:

- 1) Con đọc kĩ đoạn văn tìm những cách gọi tên người được nhắc đến trong đoạn văn và xét xem những tên đó chỉ ai?
- 2) Con đọc kĩ cả hai đoạn văn xem sự thay đổi trong cách gọi tên người khiến cho câu văn thay đổi như thế nào?

Trả lời:

* Đoạn văn trên của tác giả Lê Văn sử dụng cách diễn đạt tốt hơn. Bởi vì: Nội dung chặt chẽ nhờ sự liên kết bằng phép thế. Tên gọi nhân vật Hưng Đạo Vương được thay đổi nhiều lần, không những tránh được sự lặp từ mà còn thể hiện chức vị của ông và gửi gắm cả tình cảm kính trọng của mọi người đối với vị chủ tướng tài ba ấy.

* Còn đoạn văn thứ hai cách diễn đạt thiếu sinh động và hấp dẫn với người đọc và người nghe. Bởi vì, cả đoạn văn gồm sáu câu những từ Hưng Đạo Vương được lặp lại nhiều lần. Vì vậy, đoạn văn thứ hai này không có được cách diễn đạt có nhiều sáng tạo như đoạn văn thứ nhất.

II. Ghi nhớ Liên kết các câu trong bài bằng cách thay thế từ ngữ

Khi các câu trong đoạn văn cùng nói về một người, một vật, một việc, ta có thể dùng đại từ hoặc những từ đồng nghĩa thay thế cho những từ ngữ đã dùng ở câu đứng trước để tạo mối liên hệ giữa các câu và tránh lặp từ nhiều lần.

III. Hướng dẫn giải phần Luyện tập Luyện từ và câu SGK Tiếng Việt 5 tập 2 trang

Câu 1 (trang 77 sgk Tiếng Việt 5)

Mỗi từ ngữ in đậm dưới đây thay thế cho từ ngữ nào? Cách thay thế từ ngữ ở đây có tác dụng gì?

Hai Long phóng xe về phía Phú Lâm tìm hộp thư mật.

Người đặt hộp thư lần nào cũng tạo cho **anh** sự bất ngờ. Bao giờ hộp thư cũng được đặt tại một nơi dễ tìm mà lại ít bị chú ý nhất. Nhiều lúc, **người liên lạc** còn gửi gắm vào đây một chút tình cảm của mình, thường bằng những vật gởi ra hình chữ V mà chỉ **anh** mới nhận thấy. **Đó** là tên Tổ quốc Việt Nam, là lời chào chiến thắng.

HỮU MAI

Trả lời:

* Phép thế được sử dụng trong trường hợp trên được biểu hiện như sau:

- Hai Long được thay thế ở các câu khác là anh.
- Người đặt hộp thư được thay thế ở các câu khác là người liên lạc.

→ Cách thay thế có tác dụng: Tránh lặp lại từ ngữ, lời văn trôi chảy hơn.

Câu 2 (trang 77 sgk Tiếng Việt 5)

Hãy thay thế những từ ngữ lặp lại trong mỗi câu của đoạn văn sau bằng những từ ngữ có giá trị tương đương để đảm bảo liên kết mà không lặp từ:

Vợ An Tiêm lo sợ vô cùng. Vợ An Tiêm bảo An Tiêm:

- Thế này thì vợ chồng mình chết mất thôi.

An Tiêm lựa lời an ủi vợ:

- Còn hai bàn tay, vợ chồng chúng mình còn sống được.

Trả lời:

1)

- Từ **anh** (ở câu 2) thay cho **Hai Long** (ở câu 1)

- Từ **người liên lạc** (câu 4) thay cho **người đặt hộp thư** (câu 2)

- Từ **anh** (câu 4) thay cho **Hai Long** (câu 1)

- Từ **đó** (câu 5) thay cho những vật gọi ra **hình chữ V** (câu 4)

Việc thay thế từ ngữ trong đoạn văn trên có tác dụng liên kết câu.

2)

(1) Vợ An Tiêm lo sợ vô cùng

(2) Nàng bảo chồng

- Nàng (câu 2) thay cho vợ An Tiêm (câu 1).

- chồng (câu 2) thay cho An Tiêm (câu 1)

(3) Thế này thì vợ chồng mình chết mất thôi.

(4) An Tiêm lựa lời an ủi vợ

(5) Còn hai bàn tay, vợ chồng mình còn sống được